herpy

SKILDPADDER

Indian Star Tortoise

Geochelone elegans

Geochelone elegans er en mellemstor, dagaktiv landskildpadde fra de tørre egne i Indien, Pakistan og Sri Lanka. Det høje, mørke skjold har gule stjerner på hver plade, og hunnen når omkring 30 cm. Arten kræver varme, kraftig UVB, en fiberrig kost af græs og urter og en opstilling, hvor fugten kan styres; den er følsom i fangenskab og vurderet som sårbar i naturen.

Familie: Testudinidae Tidligere navn: *Testudo elegans; Testudo stellata* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**15-30 cm** total længde inkl. hale
Vægt	**1.000-6.600 g**
Levetid	**25-80 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Halvørken, savanne og tørskov**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**240 × 120 × 50 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Hotspot	**35-40 °C**
Temperatur, nat	**20-22 °C**
Luftfugtighed	**40-75 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Planter**
Holdes	**Enkeltvis, parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**36-144 mdr.**
Kuldstørrelse	**1-10 æg**
Kuld pr. år	**1-9**
Inkubation	**47-180 dage** ved 28-31 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks I**
EU-bilag	**Bilag A**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Arten står på CITES liste I og i EU-bilag A. Køb, salg, udbud til salg og kommerciel udstilling kræver derfor som udgangspunkt et EU-certifikat for det enkelte dyr (forordning 338/97, art. 8 og 10). Certifikaterne udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Spørg styrelsen, før du køber, sælger eller udstiller, og sørg for, at certifikatet følger dyret. Arten står ikke på de danske lister over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015 og nr. 686 af 31.5.2023).

Om arten

Geochelone elegans er en mellemstor landskildpadde med et højt hvælvet rygskjold. Hver skjoldplade har et gult midtfelt med gule eller lysebrune linjer, der stråler ud i en stjerne, på en baggrund af brunt til sort. Randpladerne har ufuldstændige stjerner, og bugskjoldet har mørke striber på gul bund. Hoved, ben og hale er gule til lysebrune, nogle gange med mørke pletter. Skjoldpladerne kan være næsten glatte eller hæve sig til små pyramider, også hos sunde dyr.

Hunnen er tydeligt større end hannen. Alle mål i teksten er skjoldlængden (carapax). Voksne hanner er omkring 15-23 cm, hunner omkring 25-30 cm, og de største hunner når 35-38 cm. Vægten er 1-6,6 kg. Hannen har længere og tykkere hale og et indadbuet bugskjold, som gør det lettere at stige op på hunnen; hunnens bugskjold er fladt.

Dyr fra det nordlige Indien er ofte større og mørkere med et mindre kontrastfuldt mønster end dyr fra Sydindien, og dyr fra Sri Lanka er ofte større med bredere gule felter. Der er ingen anerkendte underarter, og variationen inden for den enkelte bestand er stor. Hos nyklækkede dyr mangler stjernerne: skjoldet er sort eller brunt med gule eller orange rektangler på hver plade.

Arten er rolig og sky. Den bruger meget af dagen på at græsse og søge skygge og er ikke et dyr, der skal håndteres. Selv om den er tilpasningsdygtig i naturen, er den følsom i fangenskab, og dyr fra naturen klarer sig dårligt; kun dyr fra opdræt kan holdes forsvarligt. Arten kan blive flere årtier gammel.

Udbredelse og levested

Geochelone elegans findes i tre adskilte områder på det indiske subkontinent: Vestindien og det sydøstlige Pakistan (blandt andet Gujarat, Rajasthan og Thar-ørkenen), Sydindien (Karnataka, Kerala og Tamil Nadu) og Sri Lanka. Arten findes fra havets overflade op til omkring 450 m. I det nordvestlige Indien er der beskrevet en form med navnet *G. e. actinodes*, men den regnes ikke for en anerkendt underart. Landene ved kortet er den oprindelige udbredelse; arten er også indført til Florida.

Arten er vurderet som sårbar. Bestanden er faldende på grund af tab af levesteder og en omfattende ulovlig indsamling til dyrehandel, hvor arten er en af de mest handlede skildpadder i verden.

> **Oprindelig udbredelse:** Indien, Pakistan og Sri Lanka.

LEVESTED

Geochelone elegans lever i tørre og halvtørre levesteder: torneskov, åbne græsarealer, halvørken og fugtig løvskov med en tydelig regntid efterfulgt af en lang, varm og tør periode. Den findes også i landbrugsland. Arten tåler meget forskellige forhold, så længe der er en årlig tørtid.

I den varme, tørre del af året er dyrene mest aktive tidligt om morgenen og sent på eftermiddagen og søger skygge under vegetationen i resten af dagen. Når regnen kommer, stiger aktiviteten kraftigt, og dyrene færdes og æder store dele af dagen. I det nordvestlige Indien og Pakistan er de inaktive i de kolde vintermåneder.

Føden er græs, urter, blade, blomster og nedfaldne frugter. Dyrene æder lejlighedsvis insekter og ådsler, men planter udgør hovedparten. I tørtiden æder de meget lidt. Mønsteret bryder skjoldets omrids op i højt græs og gør dyret svært at få øje på.

Pasning

TERRARIET

Geochelone elegans skal helst holdes udendørs om sommeren, når vejret er varmt, i en solrig indhegning med græs og tørketålende, spiselige urter, som dyret kan græsse. Indhegningen skal være mindst lige så stor som det indendørs bord og gerne meget større. Væggen skal være uigennemsigtig, solid og gravet ned i jorden, så dyret ikke render langs den eller graver sig ud, og toppen sikres mod rovdyr, hunde og børn. Dele af indhegningen skal altid ligge i skygge. Om natten skal dyret have et opvarmet skur eller drivhus, og når nætterne falder til omkring 10 °C, skal det ind i varmen. I Danmark er sæsonen kort.

Indendørs holdes dyret i et åbent skildpaddebord uden glasvægge. Længden skal være mindst 8 gange og bredden 4 gange skjoldlængden af det største dyr. Til en hun på 30 cm giver det 240 × 120 cm med sider på omkring 50 cm. Målet gælder for op til to dyr; for et tredje og fjerde dyr lægges mindst 10 % mere bundareal til, fra det femte dyr 20 %. Et bord er kun velegnet i et rum, der i forvejen er varmt, fordi det ikke holder på varmen.

Unge dyr holdes de første år i et lukket, velventileret terrarie, så fugtigheden kan holdes høj nok til en jævn vækst, og kan senere flytte til et bord med et fugtigt skjul. Underlaget er tørt i overfladen og gravevenligt, fx en blanding af muldjord og sand, mindst 15 cm dybt. Fjern afføring og våde pletter hver dag. Giv hulninger og skjul, flade sten og spiselige planter. Arten holdes ikke sammen med andre skildpaddearter, fordi de kan smitte hinanden, og holdes bedst i en gruppe af sin egen art.

TEMPERATUR

Om dagen skal luften være 24-30 °C. Under en halogenlampe skal der være en solplads på 35-40 °C, målt i skjoldets højde med en sonde eller et IR-termometer, så dyret kan varme sig op og derefter søge køligere steder. Om natten skal temperaturen ligge på omkring 20-22 °C; en keramisk varmelampe uden lys kan holde den, hvis rummet er koldere, og skal styres af en termostat og have et beskyttelsesbur. Overophedning er mindst lige så farlig som kulde, så dyret skal altid kunne komme i skygge.

Udendørs skal natten ikke være under 10 °C, og et natopvarmet skur på omkring 16 °C gør et par kolde nætter ufarlige. En kold og våd sommer er den største risiko i Danmark, fordi kulde og fugt giver luftvejsinfektion.

Arten går ikke i vinterhvile i fangenskab og skal have lys og varme hele året. I naturen er dyr fra de koldeste egne i nordvest kun inaktive i de kølige vintermåneder.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være 40-75 % hos voksne dyr. Unge dyr skal have højere fugtighed, omkring 70-80 %, for at vokse jævnt og ikke få et knoldet skjold; derfor går de første år i et lukket terrarie. Et fugtigt skjul på den kølige side, fyldt med fugtigt underlag eller sphagnum, giver dyret et sted at hente fugt. Selve underlaget skal være tørt i overfladen, fordi et vedvarende vådt underlag og stillestående, fugtig luft giver luftvejsinfektion og skjoldsygdom.

Der skal altid stå en lav skål med frisk vand, som skiftes hver dag og skrubbes hver uge. Skålen skal være så lav, at små dyr ikke kan drukne. Unge dyr får et overvåget bad i lunkent, lavt vand 2-3 gange om ugen i 10-30 minutter, så de drikker og tømmer tarmen. Udendørs kan den kølige del af indhegningen af og til sprøjtes med vand i tørt vejr.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

G. elegans er dagaktiv og skal have UVB for at danne D3-vitamin og få et stærkt skelet. Udendørs i sol får dyret det, men glas og plexiglas stopper UVB. Ferguson-zone 3 er et skøn, der deles med beslægtede landskildpadder fra tørre egne som *Stigmochelys pardalis*.

Indendørs bruges et T5 HO-rør med 10-12 % UVB i en reflektor, der dækker omkring halvdelen af opstillingens længde. Røret skal hænge 36-41 cm over dyrets ryg uden net imellem og 23-31 cm, hvis der er net. Der må hverken være glas eller plast imellem. Rørets effekt falder, længe før det holder op med at lyse, så skift det efter fabrikantens anvisning. En kviksølvdamplampe giver både varme og UVB over et skildpaddebord.

Supplér med en kraftig dagslyslampe på omkring 6.500 K. Lyset skal være tændt omkring 12 timer i døgnet. Brug ikke farvet lys.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

G. elegans er planteæder, og kosten skal være fiberrig, kalkrig og fattig på protein og sukker. I naturen æder den græs, urter, blade, blomster og nedfaldne frugter og især de friske skud i regntiden. Omkring 90 % af kosten er græs, hø, ukrudt og urter, og omkring 10 % er salatblade og grøntsager. Giv græs, hø, kløver, mælkebøtte, fuglegræs, vejbred, morbærblade, vinblade, hibiscusblade og opuntia-blade uden torne. Bladgrønt som grønkål, endivie, radicchio og majroetop og lidt græskar eller squash kan supplere. Spiselige blomster som mælkebøtte, blomsterkarse, hibiscus og rose giver variation. Frugt undgås, og dyret skal ikke have animalsk føde.

Foderet lægges på en tallerken eller bakke, så dyret ikke æder underlaget. Unge dyr fodres hver dag. Drys kalk let over føden, og hold altid en sepiaskal fremme, så dyret kan gnave af den og holde næbbet slidt; fjern den hårde bagside først. Færdigfoder til landskildpadder kan indgå i små mængder, men aldrig som grundfoder. Hurtig vækst giver et knoldet skjold, så undgå protein- og energirig føde.

ADFÆRD OG HÅNDTERING

G. elegans er rolig og sky og er mest aktiv om morgenen og sent på eftermiddagen. Dyret er ikke et kæledyr, man tager op: løft kun, når det er nødvendigt, under bugskjoldet med begge hænder, og hold det lavt, så et fald ikke skader skjoldet. Fodring med hånden og en let berøring af hoved og skjold er den mildeste kontakt.

Arten kan holdes alene, som par eller i en gruppe af sin egen art. Hanner er sjældent aggressive over for hinanden, men i parringstiden kan de skubbe til hinanden, forsøge at vælte rivaler og forfølge en hun i flok, så der skal være skjul og plads. Hold arten adskilt fra andre skildpaddearter, som den kan smitte og selv blive smittet af. Et dyr, der løber langs væggen, har ofte for lidt plads, en gennemsigtig væg eller for lidt skjul.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen har en længere og tykkere hale og et indadbuet bugskjold; hunnen har en kort hale og et fladt bugskjold. Hunnen er tydeligt større: omkring 29 cm mod hannens 23 cm. I naturen bliver hannerne kønsmodne efter 6-8 år og hunnerne efter 7-12 år. I fangenskab går det hurtigere, og hanner kan være kønsmodne efter 3-5 år, mens hunner sjældent er klar før 10 år.

PARRING

Parringen følger regntiden; i Sydindien begynder den, når regnen kommer i juni. Dyrene bliver meget aktive og æder af de nye skud. I fangenskab kan lysten til parring vækkes af en kraftig regnbyge eller ved at sprøjte dyrene grundigt med en haveslange. Frieriet til hunnen er mere stille end hos mange andre landskildpadder, ofte uden skub og bid, og hannen grynter under parringen. Giv hunnen skjul, så hun kan komme væk. Arten er ikke let at få til at yngle uden for sit eget klima.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen begynder at gå rundt og snuse i jorden 60-90 dage efter parringen, ofte om aftenen. Hun tisser på jorden for at gøre den blød og graver et kolbeformet hul med bagbenene. Hun lægger flere kuld om året, typisk tre, men angivelserne går op til 9. Et kuld er typisk 3-6 æg, i alt 1-10. Æggene varierer meget i størrelse, omkring 38-50 mm lange; angivelserne for vægten svinger fra 12-21 g til 22-38 g. Derefter dækker hun hullet og trykker jorden flad med bugskjoldet. Giv en hun et område med løs, let fugtig jord og sand på mindst 30 cm's dybde i en rolig del af indhegningen, og giv hende ekstra kalk.

INKUBATION

Æggene har en hård, men skør skal og er lyserøde og gennemsigtige, når de lægges; efter 2-3 uger bliver de hvide. De flyttes forsigtigt til en rugemaskine uden at blive vendt og ruges ved moderat til lav fugtighed. Ved 28 °C klækker æggene efter omkring 100 dage og ved 30 °C efter omkring 75 dage. I naturen og ved svingende temperatur varierer tiden fra 47 til 180 dage. Kønnet afhænger af temperaturen: ved 28-30 °C kommer der mest hanner og ved 31-32 °C mest hunner.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er omkring 35 mm lange ved klækningen; angivelserne for vægten svinger fra 12-22 g til 25-45 g. De har ingen stjerner, men et sort eller brunt skjold med gule eller orange rektangler, og stjernemønsteret bliver først tydeligt omkring et års alderen. De klarer sig selv fra klækningen, og forældrene viser ingen omsorg. Unge dyr kræver et lukket terrarie med høj fugtighed (70-80 %), varme, UVB og finthakkede, spiselige urter, og de skal bades et par gange om ugen. Undgå protein- og energirig føde, fordi hurtig vækst giver et pyramideformet skjold.

Sundhed og typiske fejl

Arten er følsom i fangenskab, også dyr fra opdræt, og de fleste problemer skyldes pasningen:

- Knoglesygdom (metabolisk): blødt skjold og deformerede ben ved for lidt UVB eller kalk.
- Pyramidevækst: skjoldet vokser i knopper, hvis kosten er for protein- og energirig, hvis fugtigheden er for lav hos unger, eller hvis der mangler UVB og kalk. Arten har ofte lidt pyramider af natur, så et let, jævnt mønster er ikke i sig selv et tegn på sygdom.
- Luftvejsinfektion: snue, boblende næse og åben mund, især i stillestående, fugtig luft og ved kulde og træk. Kræver dyrlæge.
- Parasitter: skildpadder i naturen bærer flåter og indvoldsorme. Nye dyr sættes i karantæne, og der tages en afføringsprøve, før de kommer sammen med andre skildpadder.
- Dyr fra naturen klarer sig dårligt: de er ofte svækkede og kommer sjældent over omstillingen.
- Udtørring, især hos unger, og skader ved fald eller under parring.

Vej og mål dyret jævnligt, og før en logbog over vægt og appetit. Kontakt en dyrlæge med krybdyrerfaring, hvis dyret taber sig, ikke æder, har væske fra næsen eller virker sløvt. Alle krybdyr kan bære *Salmonella*; vask hænder efter kontakt.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.